

NIEUWSBRIEF HEI, HEG & HOGEIND

ZOMER 2014

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
AGENDA	1
GESPREK OP 'T BENKSKE	2
WEIDEVOGEL- SEIZOEN 2014	2
VRIENDEN VAN DE PATRIJS II	3
BRONSTIJD AANGEBROKEN	3
HENKS COLUMN	3
IN GESPREK MET DE LEDEN: TOINE EN QUIRINE	4
VOORTGANG COLLECTIEF MIDDEN BRABANT	5
GROENFONDS HHH	5
STRABRECHTSE HEIDEDAG	5
ASBEST	5
KUNSTWERK VOGELWACHT PAALDIJK ONTVREEMD	6
BONENSTAKEN TE KOOP	6
OOGSTIJD	7
WIST U DAT...	8
ANV VELDKLOET STIKA RANDEN	9
NATIONALE NATUURWERKDAG	9
COLOFON	9

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

De langste dag hebben we op 21 juni weer gehad. Het is nu volop zomer. De activiteiten van onze vereniging lopen grotendeels parallel met de seizoenen. Onze redactie vond het daarom een passend idee om de nieuwsbrieven gelijk te laten lopen met de seizoenen. We gaan onze 4 nummers vanaf heden dan ook zomer, herfst, winter en lente noemen. U ontvangt de nieuwsbrief dan in juni, september, december en maart. We willen u niet tot september laten wachten, dus deze nieuws-

brief nog in augustus. De volgende nieuwsbrief 'winter' ontvangt u in december.

In deze nieuwsbrief weer voor ieder wat wils. De activiteiten van het op te richten collectief houden bestuur en enkele betrokken leden bezig. We hebben nog een jaar om de professionele coöperatie op poten te zetten. Dat lijkt lang maar voor je het weet is dat jaar om. Voor de duidelijkheid: er is geen tweede kans dus we moeten direct de goede dingen doen. Ondertussen kijkt ook het Waterschap naar een rol in het collectief. Welke rol dat precies gaat worden is nog niet helemaal duidelijk.

We zijn wel blij met hun deelname want ook het Waterschap kan bijdragen aan een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar bestaan.

Veel leesplezier,
Erik, Henk, Peter en Ton

AGENDA:

17 augustus
Strabrechtse Heidedag

1 november
Landelijke Natuurwerkdag

14 oktober
Najaarsvergadering

GESPREK OP 'T BENKSKE

Het is een mooie zonnige ochtend als Bart met z'n hond Igor uit de Riesten komt fietsen. "Ik heb vandaag het leven van een reekalfje gered" zegt hij tevreden lachend. Die opmerking vraagt natuurlijk om wat meer uitleg en terwijl we samen op het benkske gaan zitten, vertelt Bart zijn verhaal over een mooi stukje samenwerking tussen Staatsbosbeheer (SBB), boer en jager.

"SBB vraagt aan de boeren om te melden als ze graslanden van SBB gaan maaïen waar jonge hazen of reekalveren in zouden kunnen liggen. SBB waarschuwt een jager uit het betreffende gebied die dan voorzorgsmaatregelen kan nemen.

Op de ochtend van de dag dat het gras gemaaid gaat worden, loop ik dan met Igor aan de lijn, door het perceel om eventueel aanwezige reekalveren, of andere dieren die

Bart vd Broek en Ton v Dijk
foto: Sjoerd v Dijk

zich in het grasland ophouden, op te sporen of op te jagen. Zo wordt voorkomen dat ze in de maaimachine verdwijnen.

De lijn van de hond is zo'n 15 meter lang. Omdat de lijn door het lange gras sleept, helpt dit ook om het wild op te jagen. Onder het lopen let ik goed op of de hond gaat 'staan'; hij geeft dan aan dat er wild zit door stil te staan en met z'n neus de plaats aan te wijzen waar

zich wild bevindt (vandaar de benaming staande hond).

Omdat men deze middag het perceel voorbij de Aa gaat maaïen, ben ik er vanochtend doorheen gelopen. Ik loop altijd op de dag dat er gemaaid wordt. Sommigen doen het een dag eerder en plaatsen dan plastic zakken op stokken in het veld. Daardoor zullen de reeën ook wegblijven.

In het gras zag ik vandaag veel ligplaatsen van reeën, dus ik verwachtte wel dat er ergens een kalfje zou liggen. Op een bepaald moment stond Igor en inderdaad, daar lag een reekalfje, doodstil in het gras. Prachtig! Toen ik nog probeerde om met mijn mobieltje een foto te maken schoot het kalfje er vandoor, het te maaïen perceel uit. Jammer, geen foto maar wel een kalfje gered van de maaimachine."

WEIDEVOGELSEIZOEN 2014
JAC SEIJKENS

Er zijn dit voorjaar alleen maar 14 nesten gevonden van de Kievit. Ondanks het mooie voorjaar zijn de resultaten en de uitkomstpercentages ver onder de maat.

Van de 14 nesten zijn er 5 door predatie verloren gegaan en een nest is verlaten. Ook zijn dit broedseizoen alle gedragswaarnemingen van andere akker- en weidevogels digitaal

ingevoerd in een landelijke database. Hierbij kun je denken aan veldleeuwerik, gele kwikstaart of roodborsttapuit. Deze resultaten bleken wel erg mee te vallen, er zijn op meerdere plaatsen jonge gele kwikstaarten, geelgorzen en roodborsttapuiten waargenomen. Deze vogeltjes maken hun nest in slootkanten, graan- of aardappelvelden en ruige overhoekjes.

Geelgors (links) en roodborsttapuit

Seizoenverloop

Het eerste Kievitsnest met 4 eieren is gevonden op 25 maart en het laatste nest is op 26 mei uitgekomen. Wij hebben onderling afgesproken dat er alleen nesten gezocht worden op percelen waar nog werkzaamheden moeten gebeuren. Op deze manier vinden er geen onnodige verstoringen plaats van vogels die geen bescherming nodig hebben.

Het aantal vrijwilligers is dit jaar van 15 naar 12 teruggelopen. Tijdens het verloop van dit seizoen is er een bedrijf bij gekomen en heeft een bedrijf de samenwerking met de weidevogelgroep opgezegd.

Ik wil iedereen bedanken die dit jaar heeft meegewerkt aan de bescherming van onze weidevogels.

VRIENDEN VAN DE PATRIJS II

Afgelopen jaren is onze vereniging actief geweest in het project 'Vrienden van de Patrijs'. In 2013 is dit project in afgeslankte vorm voortgezet in 'Vrienden van de Patrijs II'. Brabants Landschap, het IVN en de Stichting Landschapsbeheer HHH zijn onze belangrijkste partners.

Afgelopen najaar en winter hebben we ca. 20 ha groenbemester en faunaranden ingezaaid. Een mooi resultaat, maar de vraag blijft of we daar onze patrijzen mee in de benen houden. Actie is geboden.

Voor het komend najaar zoeken we weer percelen waar we groenbemesters kunnen inzaaien. Zeker de percelen die vroeg beschikbaar komen hebben onze belangstelling! Wij leveren het zaaigoed

en regelen het inzaaien. Wie heeft interesse? Velen hebben ons de afgelopen jaren geholpen om de patrijzen populaties te inventariseren. Onze dank daarvoor! Natuurlijk horen we nog steeds graag waar u patrijzen heeft gezien. Met uw meldingen kunnen we beter bepalen waar we de faunaranden en groenbemesters effectief kunnen zaaien.

Patrijs

BRONSTTIJD AANGEBROKEN

De bronsttijd voor reeën is weer aangebroken. Automobilisten dienen goed uit te kijken voor reeën.

Vanaf half juli tot ongeveer begin september is de jaarlijkse bronsttijd, waarin de bokken op zoek gaan naar een geit om zich te kunnen voortplanten. Voorafgaand aan de paring jagen de bokken (mannetjes) de geiten (vrouwtjes) achterna. In deze periode zijn reeën dus bijna nooit alleen. Vaak zet een geit het op een lopen

voor de hitsige bok. Deze dames hebben bovendien vaak hun jongen bij zich die in volle vaart mee rennen. Vandaar dat we u extra willen waarschuwen voor overstekend wild. De dieren nemen veel risico door onverwacht over te steken. Mocht u een ree waarneemen op of langs de weg, passeer deze plaats dan voorzichtig om dierenleed en onnodige schade aan uw auto te voorkomen.

Parende reeën

HENKS COLUMN

De Kippenboer en buitenlandse eieren.

De pluimveehouders waren onlangs blij met een reclamecampagne van Stichting Wakker Dier: opmerkelijk want meestal staan de twee lijnrecht tegenover elkaar.

Wakker Dier bracht nu de invoer van legbatterij eieren uit Oost-Europa onder de aandacht. Eieren uit een legbatterij mag toch niet meer, hoor ik U zeggen, dat klopt, in de EU geldt een batterijverbod sinds 2012 en al vanaf 2004 zijn de eieren in onze supermarkten legbatterij vrij. Maar naast de eieren die u zelf koopt eten we in Nederland bijna 45 eieren per persoon per jaar die verwerkt zijn in koekjes, shampoo, mayonaise en deegwaren. De kostprijs van deze eieren is vanzelfsprekend lager dan de in diervriendelijk huisvesting systemen.

De Europese gemeenschap pretendeert diervriendelijk te zijn, maar staat hiermee de import van dierenwelzijn wel toe. De Oost-Europese legkippen zijn onze nieuwe derde wereld arbeiders. De Oost-Europese boer is de enige winnaar; de kippen zijn er niets mee opgeschoten en de Nederlandse boer heeft het nakijken. Indirecte schade van de Europese regelgevingsdrift.

De toenemende druk uit Brussel voor de agrarische sector dwingt de boer om steeds efficiënter te werken en zet de marges onder druk. We lopen het risico dat we steeds vaker afhankelijk worden van het buitenland, en dat ook onze voedselveiligheid in het geding is.

Logisch dat de pluimveehouder een bondgenoot in de strijd tegen import van batterij eieren goed kan gebruiken: Zelfs als het stichting Wakker Dier is.

IN GESPREK MET DE LEDEN: TOINE MAAS EN QUIRINE MEENHORST

Deze keer zijn we op bezoek bij Toine Maas en Quirine Meenhorst. Zij runnen aan de Renheide het biologisch bedrijf 'Maas Groen' dat gebaseerd is op de pijlers: Natuur, Landbouw en Kwekerij.

We nemen plaats aan een grote oude tafel in de schuur naast het woonhuis. Nou ja schuur, de binnenkant is met behulp van gebruikte materialen omgetoverd tot een buitengewoon knusse, sfeervolle en gezellige ruimte. De oude balken en planken, de inrichting met verwerde houten kasten en meubels brengen je in een vakantiesfeer. De creatieve ideeën voor de inrichting komen van Quirine, Toine zorgt voor de realisatie.

'Voor zover mogelijk' voegt hij er lachend aan toe, 'soms zeg ik, dat gaan we toch anders doen.'

Na de koffie krijgen we - hoe kan het anders - speltbier aangeboden, wat het gesprek meteen op het bedrijf 'Maas Groen' brengt.

Het begon allemaal op Valkenhorst. Toine huurde daar grond van Brabants Landschap waarop alleen biologisch geboerd mocht worden. Dat hield in: geen kunstmest en geen chemische bestrijdingsmiddelen. De eerste jaren verbouwde hij er triticale en tarwe. Hij kreeg in die periode weinig begrip van collega boeren. 'Vat toch gauw de spuit' hoorde hij regelmatig toen zijn akker vol onkruid stond. Maar na een paar jaar stapte hij over op spelt en rogge. 'Dat zijn gewassen die biologisch goed te telen zijn' zegt Toine 'Spelt is veel minder gevoelig voor ziektes dan tarwe en omdat het harder groeit heeft het de grond sneller dicht, waardoor je minder last van onkruid hebt. Tarwe is veel gevoeliger voor schimmels en onkruid en daardoor zonder spuiten moeilijk te telen'. 'Dit jaar hebben we 11 ha spelt en 5 ha rogge. Afgelopen week

werd de spelt gedorst. Na het dorsen moet spelt gepeld worden omdat de graankorrel in een schil zit. Bij andere graansoorten is dit niet zo, daarbij valt de korrel zo uit de aar als deze rijp is. Na het pellen wordt de spelt in zakken gedaan en gaat hij - op afroep - naar de molen in Heeze. Het meel gaat vervolgens naar bakkers in de buurt. Een klein deel gaat naar de Sint-Servattumus bierbrouwerij in Schijndel waar het eigen biermerk 'den Enckhorn' gebrouwen wordt.

Het bakken van echt speltbrood is een ambachtelijk werk wat niet iedere bakker kan en wil. Bakker Frans van Weert is er vol enthousiasme ingedoken en

last gehad van wilde zwijnen; het mooiste perceel werd voor de helft vernield. 'In een nacht zoveel schade dat je een jaar voor niks gewerkt hebt. De vergoeding die je krijgt is maar 10% van de gemiste opbrengst'. Op de vraag of hij denkt dat het nog mogelijk is, om ooit van de zwijnen af te komen is het antwoord duidelijk: 'Zeker, als de wil er maar is. Vroeger toen ze nog met pijl en boog schoten kregen ze ze toch ook weg.'

'Wij willen verder in de richting van 'vergeten groente' zegt Quirine.

'Doel is om alle producten volledig lokaal af te zetten. Daarnaast kunnen mensen die willen proeven en

bakt puur speltbrood. Het zogenaamde speltbrood wat je in de supermarkt koopt bevat o.a. broodverbeters, diverse E-nummers en tarwegluten. Het is dus eigenlijk geen echt speltbrood.'

Naast de teelt van spelt en rogge wordt er ook nog mais geteeld; hebben ze een buxus kwekerij en 2,5 ha bloemrand. Daarnaast zaait Toine voor derden de patrijsranden in en enkele randen voor Bloeiend Bedrijf.

Ondanks dat natuur een van de pijlers van het bedrijf is, zijn ze niet met alle natuur even blij. Dit jaar hebben ze veel

ruiken van het pure ambachtelijke eten hier ook terecht. Ik kook dan zelf en gebruik daarbij zoveel mogelijk producten van eigen teelt en van lokale ondernemers. Het vlees komt van eigen Brandrode runderen en eigen varkens. Het eten wordt opgediend in de schuur, er is geen menu-lijst, het is eten wat de pot schaft.' Toine vult aan: 'Wij zitten hier in een gebied met veel recreatie en natuur. Daar kun je dan beter mee samenwerken en kansen pakken. Dat is niet altijd makkelijk, maar als je ergens voor gaat en je zet je er voor 100% voor in dan kun je veel.'

VOORTGANG COLLECTIEF MIDDEN-BRABANT

Zoals u wellicht weet is onze Plattelandsvereniging aangesloten bij het 'Collectief Midden-Brabant'.

Vóór 1 januari 2016 moet het Collectief klaar zijn om het agrarisch natuurbeheer in het werkgebied vorm te geven. Daar komt veel bij kijken: er is een compleet draaiboek dat alle activiteiten beschrijft om tot een operationeel Collectief te komen. Tevens is er een concept kwaliteitshandboek aan de leden verstuurd.

Nog even de achtergrond voor de Collectieven en het agrarisch natuurbeheer:

Sommige soorten (bijvoorbeeld weidevogels) leven in een agrarische omgeving. Daarvoor zal er in deze agrarische omgeving toch een soort 'beheer' moeten plaats-

vinden om deze soorten te behouden. Nederland heeft internationale verplichtingen om dat voor elkaar te krijgen. Deze internationale verplichtingen vormen de basis voor het agrarisch natuurbeheer.

De locaties waar dit beheer effectief en efficiënt kan plaatsvinden is op een 'vlekkenkaart' weergegeven. Recent is deze 'vlekkenkaart' voor de provincie Noord-Brabant in concept openbaar gemaakt. In Heeze-Leende wordt agrarisch natuurbeheer mogelijk in de beekdalen van de Groote-, de Bulder- en de Strijper Aa. Tevens zijn er twee akkercomplexen aangewezen: op de Zevenhuizen en aan de Paaldijk. Wellicht worden er de komende tijd nog wat meer gebieden toegevoegd. We houden u op de hoogte.

ASBEST

De Oostenrijker Ludwig Hatscheck ontwikkelde in 1900 een procedé dat een bouw-materiaal opleverde, dat bestond uit asbestvezel en Portland cement. Hij noemde het Eterniet. De naam ontleende hij aan het Latijnse woord voor eeuwig. Niet vreemd voor een materiaal dat brand-, trek- en kruipvrij was. Al

snel werden van het materiaal golfplaten, buizen en vlakke platen gemaakt. Rond 1970 bereikte de productie van dit asbest houdende materiaal zijn hoogtepunt. In 1993 werd het gebruik verboden. Het was ondertussen duidelijk geworden dat de plaat niet alleen heel positieve eigenschappen maar ook een donkere zijde had: het was

kankerverwekkend. Staatssecretaris Atsma wil voor 2024 af van de asbesthoudende dakbedekking. Hij heeft daartoe 20 miljoen euro subsidie uitgetrokken om deze daken bij agrarische bedrijven te vervangen door zonnepanelen. Een mooie uitdaging: er ligt nog een slordige 130 miljoen vierkante meter!

GROENFONDS HHH

Een mooi buitengebied is een van de zaken waar onze vereniging naar streeft. Om daar ook echt werk van te maken hebben we het voornemen een groenfonds op te richten. Aanplant van groene elementen wordt voor een gedeelte uit dit fonds vergoed. Natuurlijk wil onze vereniging graag helpen met een plan voor de aanleg en uiteindelijk ook met het aanplanten zelf. In de volgende nieuwsbrief meer over het groenfonds.

STRABRECHTSE HEIDEDAG 2014

Zondag 17 augustus is het weer zover:

de Strabrechtse Heidedag op de Plaetse te Heeze.

HHH is ook dit jaar vertegenwoordigd op deze informatiedag met vele kraampjes en leuke demonstraties.

De activiteiten duren van 11:00 tot 16:00.

Zien we u daar op onze stand?

KUNSTWERK VOGELWACHT PAALDIJK ONTVREEMD

Ter ere van het 20-jarig bestaan in 2011 van de weidevogelbescherming in Leende, is er een kunstwerk (kievit op paal), geplaatst aan de Paaldijk. Helaas is deze houten kievit, in navolging van onze echte kieviten, ook aan predatie ten prooi gevallen.

Vandalen hebben hem van zijn sokkel gezaagd en meegenomen! We laten ons echter hierdoor, net als door de echte kieviten, niet van ons stuk brengen en proberen zo snel mogelijk een nieuw kunstwerk te plaatsen.
Wie kan ons hierbij helpen?

Coördinator soortenbescherming van het Brabants Landschap Jochem Sloothaak plaatste onderstaand bericht met fotocollage op zijn Twitter pagina.

“Houten kievit ter gelegenheid van 20-jarig jubileum van Vogelwacht Paaldijk heeft ‘t 3 jaar volgehouden”

BONENSTAKEN TE KOOP

Een aantal jaren geleden hebben we bonenstaken te koop aangeboden. Jaarlijks ontvangen we vragen om weer bonenstaken te leveren. Daarom wil de Werkgroep Natuurwerk er dit jaar weer gaan kappen. De bonenstaken worden geleverd in bundels van 10 stuks. Voor 15 euro per bundel worden ze in ons werkgebied thuisbezorgd. De opbrengst komt ten goede aan het HHH Groenfonds.

Interesse in bonenstaken?
Stuur even een mailtje.

Met stevige bonenstaken kan men ook hooiruiters maken. Zes bonenstaken worden op 2 meter afgekort. Bij 3 daarvan wordt, met behulp van een stevige ijzerdraad, een lus aangebracht en tevens aan de bovenzijde een verbinding tot stand gebracht.

HET ZIJN DRUKKE TIJDEN VOOR DE BOEREN!

WIST U DAT...

- In de volgende nieuwsbrief de broedresultaten van onze uilenwerkgroep zullen staan.
- De Werkgroep Inventarisatie een bezoek aan de wildbrug over de Valkenswaardseweg in Leende heeft gebracht. Er volop sporen waren van vos, wild zwijn, ree, konijn, egel, kikker en pad. En dat HHH de verdere monitoring op zich neemt.
- Het Huttenbouwbos klaar is en we nog een geschikt moment zoeken voor de opening.
- Er dit voorjaar samen met het IVN een publiekswandeling door Leenderstrip is gehouden.
- Er door de inventarisatiegroep een libellencursus gehouden is.

Wil Beeren uit Budel en Adrie Staals tijdens het wegen en ringen van een jonge steenuil.

Informatiebord bij het Huttenbouwbos

Libellencursus in de Hospes

Will Mijs geeft uitleg tijdens de publiekswandeling

Mari de Bijl van Brabants Landschap geeft uitleg aan de inventarisatiegroep op de wildbrug over de Valkenswaardseweg

STIKA RANDEN

In ons gebied zijn een aantal akker-randen aangelegd. Voor de meeste mensen opvallende verschijningen, omdat ze een bloemrijke afwisseling vormen in het landschap. Door het inzaaien van verschillende soorten bloemen verandert de kleur door het jaar heen. Veel, maar niet alle randen, worden gefinancierd uit het StiKa project.

Een van de StiKa randen ligt aan de Hans van Breukelenweg te Leende. Deze is ingezaaid door Erik van Hap-pen. De akkerrand van Erik grenst aan een zandpad met een brede

Zwartsprietdikkopjes op kaasjeskruid

grasrand. Dat maakt de rand extra interessant! Aansluitend aan deze akkerrand zijn door Peter van Rijsin-gen ook randen gezaaid op zijn be-drijf aan de Langstraat.

Kleine parelmoervlinder

In juni en juli werd de rand van Erik van Hap-pen op de Steenakkers ge-inventariseerd op vlinders.

Oranje zandoogje

In juni vlogen er veel groot dikkop-jes, makkelijk te herkennen aan de gebogen uiteinde van zijn antenne. Ook geaderd witje, klein witje, vuur-vlinder en bruin zandoogje werden aangetroffen.

In juli werden veel zwartsprietdik-kopjes gezien, oranje zandoogjes met de twee witte puntjes in het zwarte oog op hun vleugels, en als kers op de taart: twee kleine parel-moervlinders!

De kleine parelmoervlinder is een zeldzame soort die lange afstanden kan afleggen. Waarschijnlijk gebrui-ken zij de strook als foerageerplaats om later weer verder te trekken. Ook sprinkhanen, zoals de sikkelsprinkhaan, werden waargenomen. Zelf twee veldkrekels schijnen zich thuis te voelen in de akkerrand. Interesse voor de aanleg van een akkerrand: neem contact op met de redactie. Zij helpen u verder.

Foto's vlinders: Peter Kerkhofs

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op

www.hei-heg-hoogeind.dse.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Erik van Asten

Ton van Dijk

Peter Kerkhofs

Henk Struving

Foto's: Erik van Asten

(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

hei-heg-hoogeind@dse.nl

NATIONALE
WERKDAGDAG

Op zaterdag 1 november 2014 vindt de nationale Natuurwerkdag plaats, de grootste vrijwilligersactie in het groen.

Samen met Staatsbosbeheer hebben we ondertussen, als een van de grootste deelnemers, een naam hoog te houden. Helemaal zeker is de locatie nog niet maar dat zou het gebied nabij de Achelse Kluis kunnen zijn. We houden u op de hoogte.